

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 44/01-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dňa 11. júla 2001 v senáte zloženom z predsedu J. B. a členov Ľ. D. a E. B. prerokoval podnet L. H., bytom O., zastúpeného advokátom JUDr. Z. H., D. S., ktorým namietal porušenie svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konaním Okresného súdu v Trnave vedeným pod sp. zn. 17 C 167/95, a takto

r o z h o d o l :

Právo L. H. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konaním Okresného súdu v Trnave vedeným pod sp. zn. 17 C 167/95 **p o r u š e n é b o l o .**

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol dňa 26. marca 2001 doručený podnet L. H. (ďalej len „navrhovateľ“), bytom O., zastúpeného

JUDr. Z. H., advokátom v D. S.. V podnete namieta porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v znení jeho protokolov v konaní Okresného súdu v Trnave vedenom pod sp. zn. 17 C 167/95.

Navrhovateľ žiada, aby ústavný súd po vykonaní dokazovania rozhodol, že Slovenská republika, zastúpená Okresným súdom v Trnave, v konaní o ochrane proti neoprávneným zásahom do užívacieho práva vedenom pod. sp. zn. 17 C 167/95 porušila právo podnecovateľa upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu dňa 27. apríla 2001 uznesením č. k. III. ÚS 44/01-12 prijal podnet navrhovateľa na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu obaja účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pokračuje v konaní prerokovaním veci na neverejnom zasadnutí senátu.

Z obsahu podnetu, vzhľadom na potrebu rozhodnutia o plynulosti konania pred Okresným súdom v Trnave, ústavný súd vyberá nasledovné:

Navrhovateľ sa obrátil žalobným návrhom zo dňa 13. marca 1995 na Okresný súd v Dunajskej Strede. Žiadal poskytnúť ochranu proti neoprávnenému zásahu do jeho užívacieho práva a súčasne žiadal vydať predbežné opatrenie. Uvedený súd uznesením sp. zn. 5 C 52/95 zo dňa 15. mája 1995 zamietol návrh podnecovateľa na vydanie predbežného opatrenia. Navrhovateľ súčasne vzniesol námietku zaujatosti sudcov Okresného súdu v Dunajskej Strede. Proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia prvostupňovým súdom podal navrhovateľ odvolanie. Krajský súd v Bratislave rozhodol uznesením sp. zn. 26 Nc 5/95 o námietke zaujatosti sudcov

Okresného súdu v Dunajskej Strede tak, že došlo k zmene v miestnej príslušnosti prvostupňového súdu. V konaní pokračoval prerokovaním a rozhodovaním ďalej Okresný súd v Trnave odo dňa predloženia spisu, t. j. od 26. októbra 1995. Z podnetu navrhovateľa vyplýva, že Okresný súd v Trnave rozhodol na základe zisteného skutkového stavu v predmetnej veci dňa 4. decembra 1996. Uložil odporcovi zdržať sa neoprávnených zásahov do užívacieho práva navrhovateľa, ktorého sa týkal predmet podania. Rozsudok Okresného súdu v Trnave sp. zn. 17 C 167/95 bol navrhovateľovi doručený 11. decembra 1996. Proti tomuto rozsudku podal odporca dňa 16. decembra 1996 odvolanie. Krajský súd v Trnave uznesením zo dňa 22. apríla 1997 rozhodol o odvolaní odporcu tak, že zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie.

Navrhovateľ ďalej v podnete uvádza, že po zrušení rozhodnutia Okresného súdu v Trnave predložil konajúcemu súdu ďalšie dôkazy, na základe ktorých súd mohol plynule konať. Okresný súd v Trnave však doposiaľ o veci samej nerozhodol, čím podľa jeho názoru porušil jeho práva na konanie bez zbytočných prietáhov zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 Dohovoru.

Navrhovateľ podal dňa 22. februára 2001 v súlade so zákonom Slovenskej národnej rady č. 80/92 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) sťažnosť na prietahy v konaní Okresného súdu v Trnave. V sťažnosti uviedol, že od vydania prvostupňového rozhodnutia, teda odo dňa 4. decembra 1996, a najmä po zrušení rozsudku Krajským súdom v Trnave prvostupňový súd nevyniesol rozhodnutie vo veci samej, pričom posledný úkon tento súd urobil 29. októbra 1998.

Pri poukazovaní na neplynulosť konania prvostupňového súdu navrhovateľ vytýka súdu, že tento nevyužil všetky dostupné možnosti, ktoré Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) poskytuje súdu pre zabezpečenie plynulosti konania. Uvádza ustanovenie § 6 a § 52 OSP a poukazuje na to, že nadmerná zaťaženosť sudcov nezbavuje súd zodpovednosti za plynulosť konania v jeho veci.

Ústavný súd po prijatí podnetu na ďalšie konanie zaslal tento podnet dňa 1. júna 2001 Okresnému súdu v Trnave. Predsedníčka tohto súdu doručila dňa 5. júna 2001 ústavnému súdu vyjadrenie k prijatému podnetu. Pre potreby posúdenia plynulosti konania tohto súdu z jej vyjadrenia sú významné nasledovné údaje:

Navrhovateľ L. H. podal proti odporcovi Poľnohospodárske družstvo Ohrady dňa 15. marca 1995 žalobu na Okresný súd v Dunajskej Strede spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia. Žalobný návrh formuloval ako ochranu proti neoprávnenému zásahu do užívacieho práva navrhovateľa. Dňa 15. mája 1995 bol návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietnutý. Krajský súd v Bratislave rozhodol o vylúčení sudcov občianskoprávneho úseku Okresného súdu v Dunajskej Strede z konania o veci na základe takto vznesenej námietky podnecovateľom. Okresnému súdu v Trnave bol spis vedený pod sp. zn. 17 C 167/95 predložený 26. októbra 1995. Proti rozhodnutiu Okresného súdu v Trnave vo veci samej zo dňa 4. decembra 1996 podal navrhovateľ odvolanie, o ktorom Krajský súd v Trnave rozhodol dňa 22. apríla 1997 tak, že napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie dňa 10. júna 1997. Prvý termín pojednávania Okresný súd v Trnave určil na 28. máj 1998. Na pojednávaní dňa 23. júna 1998 pokračoval súd výsluchom účastníkov a splnomocnených zástupcov. Pojednávanie odročil na 15. september 1998, ktoré sa však nekonalo, pretože sa nedostavila splnomocnená zástupkyňa odporcu. Nový termín pojednávania súd nariadil na 22. september 1998. Toto konanie sa opäť nekonalo a bol určený nový termín na deň 29. októbra 1998. Pojednávanie v uvedený deň konajúci súd opätovne odročil s odôvodnením, že je potrebné vykonať dožiadanie za účelom výsluchu zástupcu Slovenského pozemkového fondu. Okresný súd Bratislava II vykonal tento výsluch dňa 3. mája 1999. Dňa 22. januára 2001 Okresný súd v Trnave vytýčil termín pojednávania na 10. apríl 2001. Z dôvodu, že navrhovateľ vzniesol námietku zaujatosti konajúcej sudkyne, došlo k odročeniu pojednávania. Dňa 17. apríla 2001 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie vo veci vznesenej námietky zaujatosti sudcu.

Ústavný súd ustálil porovnaním písomných podaní oboch účastníkov skutkový stav významný pre jeho rozhodnutie. Za preukázané pritom považuje to, v čom sa tvrdenia oboch účastníkov zhodujú.

Pri skúmaní plynulosti konania pred všeobecným súdom sa ústavný súd riadi v doterajšej svojej judikatúre hodnotením troch kritérií pre posúdenie prietáhov v konaní. Prvým z kritérií je právna náročnosť veci, ktorú má súd prerokovať. Z obsahu podnetu vyplýva, že navrhovateľ sa na všeobecnom súde domáhal ochrany svojich užívacích práv pred konaním druhého z účastníkov, ktorým je Poľnohospodárske družstvo Ohrady.

Toto konanie vzhľadom na jeho dĺžku však nie je možné považovať za právne a skutkovo také náročné, aby to ospravedlnilo prietahy, ktorých sa prvostupňový súd dopustil.

Správanie sa účastníkov konania a konajúceho súdu pri posudzovaní prietáhov v konaní posudzuje ústavný súd jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti. Z vykonaného dokazovania ústavný súd zistil, že o návrhu navrhovateľa, ktorý bol podaný ešte 15. marca 1995, súdy prvého stupňa do dnešného dňa nerozhodli právoplatne vo veci samej.

Z obsahu podaní oboch účastníkov konania je možné zistiť, že najmä po tom, čo bol rozsudok Okresného súdu v Trnave zrušený odvolacím súdom, došlo ku konaniu, ktoré nemožno hodnotiť inak, ako konanie s prietahmi. Okresný súd v Trnave obdržal spis sp. zn. 17 C 167/95 dňa 10. júna 1997, avšak prvý termín pojednávania nariadil až na deň 28. mája 1998. Z vyjadrenia predsedníčky Okresného súdu v Trnave vyplýva, že v tomto období bola posudzovaná vec pridelená inej sudkyňi z dôvodu odchodu pôvodnej sudkyne na súd vyššieho stupňa. Napriek tejto skutočnosti ústavný súd konštatuje, že je úlohou všeobecného súdu plynule konať o veciach napriek uvádzanej personálnej zmene v osobe zákonného sudcu. Ústavný súd viackrát konštatoval, že nadmerné množstvo vecí nezbavuje súd ani štát zodpovednosti za plynulosť súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že k prvému prietahu v konaní Okresného súdu v Trnave došlo v období od 10. júna 1997 do 28. mája 1998. V tomto období, ako to vyplýva zo samotného vyjadrenia predsedníčky

Okresného súdu v Trnave, súd nevykonal žiadny úkon potrebný na ukončenie a právoplatné rozhodnutie veci.

Okresný súd v Trnave pokračoval v prerokúvaní veci na viacerých nariadených pojednávaniach, avšak treba konštatovať, že tieto pojednávania odročoval vždy z dôvodov ospravedlnenia zástupkyne na strane odporcu (Poľnohospodárske družstvo Ohrady) z rôznych dôvodov (čerpanie dovolenky, kolízia pojednávani). Až na pojednávaní nariadenom na 30. november 1998 rozhodol o výsluchu formou dožiadania iného súdu. Tento výsluch bol vykonaný Okresným súdom Bratislava II dňa 3. mája 1998. Navrhovateľ označil za druhého účastníka konania pred ústavným súdom Okresný súd v Trnave. Podľa názoru ústavného súdu obdobie od 30. novembra 1998 do 3. mája 1999 nemožno hodnotiť ako plynulé konanie, pretože toto nekonanie Okresného súdu Bratislava II mohlo mať vplyv aj na ďalšie konanie a rozhodnutie Okresného súdu v Trnave. Okresný súd Bratislava II však nie je účastníkom v tomto konaní o podnete, pretože navrhovateľ ako druhého účastníka označil len Okresný súd v Trnave, a preto sa rozhodnutie ústavného súdu týka len postupu Okresného súdu v Trnave.

Okresný súd v Trnave odo dňa 30. novembra 1998, keď dožiadaním požiadal o výsluch zástupcu Slovenského pozemkového fondu, nariadil vo veci ďalšie pojednávanie až na deň 22. januára 2001. Od 3. mája 1999 do 22. januára 2001, čiže za viac ako 18 mesiacov, neurobil vo veci žiadny súd úkon. Prinajmenej od 3. mája 1999 do 22. januára 2001 pritom nesie za neodôvodnený prieťah v konaní zodpovednosť Okresný súd v Trnave. Okresný súd neurobil nápravu vo veci plynulosti konania ani po tom, čo sa navrhovateľ obrátil so sťažnosťou na prieťahy v konaní na zástupcu štátnej správy Okresného súdu v Trnave.

Pokiaľ ide o správanie sa samotného navrhovateľa v priebehu konania o veci, ústavný súd nezistil, že by toto mohlo byť príčinou nekonania, resp. konania všeobecného súdu s prieťahmi. Treba prisvedčiť názoru podnecovateľa, ktorý si tento osvojil z rozhodnutí ústavného súdu, že právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynulo smeruje k odstráneniu právnej neistoty

osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci. V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezabavuje štát zodpovednosti za prieťahy v súdnom konaní (z nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 40/97 z 8. októbra 1997). Povahe veci neprimerané obdobie nečinnosti súdu spôsobuje vznik zodpovednosti súdu za nedostatočne plynulé konanie. Počet nevybavených a nerozhodnutých vecí nie je dôvodom na ospravedlnenie nedostatkov v organizácii práce súdu alebo pomalého postupu osôb konajúcich v mene súdu. Preto námietka nedostatočného počtu sudcov rovnako ako námietka veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Z obsahu podaní oboch účastníkov konania jednoznačne vyplýva, že dĺžka konania Okresného súdu v Trnave sp. zn. 17 C 167/95 je neprimerane dlhá, a preto konanie všeobecného súdu v hore označených obdobiach ústavný súd hodnotí ako neplynulé, t. j. ako konanie so zbytočnými prieťahmi.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktorého záväzky Slovenská republika v plnom rozsahu prijala, má každý právo na to, aby sa jeho záležitosť spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prerokovala nestranným a nezávislým súdom zriadeným zákonom. Konanie Okresného súdu v Trnave v právnej veci vedenej pod sp. zn. 17 C 167/95 porušilo vyššie citovaný článok Dohovoru v časti, ktorá sa týka primeranej dĺžky lehoty na rozhodnutie vo veci samej.

Vzhľadom na vyššie uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.